

IZVOARELE INTERNAȚIONALE DE DREPT MEDICAL

Reglementările internaționale sunt izvoare și pentru dreptul intern. Statele și organizațiile internaționale sunt autorii regulilor de drept internațional.

Respectarea obligațiilor internaționale de către fiecare stat se poate realiza prin următoarele modalități:

- încheierea de tratate bilaterale sau multilaterale;
- declarații unilaterale;
- participarea la organizații internaționale.

Tratatul internațional reprezintă actul juridic ce exprimă acordul de voință liber consimțit intervenit între două sau mai multe state (tratate bilaterale sau tratate multilaterale/colective). Tratatul internațional este un **izvor de drept internațional**.

Intrarea în vigoare a unui tratat internațional are loc întotdeauna odată cu ratificarea acestuia. Odată ratificate, tratatele internaționale își găsesc aplicarea pe teritoriul statului care le-a ratificat, fiind transpuse într-o lege națională.

În categoria tratatelor internaționale putem include:

- ❖ convențiile internaționale;
- ❖ acordurile internaționale;
- ❖ pactele internaționale;
- ❖ carta;
- ❖ protocolul;
- ❖ statutul.

Dreptul fiecărei persoane la ocrotirea sănătății a fost consacrat pentru prima dată în Constituția Organizației Mondiale a Sănătății, fiind apoi consacrat în Declarația Universală a Drepturilor Omului. Scopul declarat al OMS este acela de a aduce toate statele la cel mai înalt grad de sănătate.

Dreptul la un mediu natural sănătos a fost reglementat în cuprinsul Declarației Națiunilor Unite adoptată în anul 1972.

Aspectele referitoare la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății au fost reglementate în cuprinsul Declarației Universale pentru eliminarea definitivă a foamei și a malnutriției.

❖ *Asociația Medicală Mondială*

În mod frecvent Organizația Mondială a Sănătății a fost confundată cu Asociația Medicală Mondială, având în vedere că ambele organizații se ocupă de problemele sănătății pe plan internațional.

Organizația Mondială a Sănătății este o organizație interguvernamentală, înființată la New York în anul 1946. A început să funcționeze oficial la data de 7 aprilie 1948, după ce 26 de state membre ale ONU au ratificat Constituția acesteia.

Asociația Medicală Mondială este o organizație apolitică, fiind înființată în anul 1947. Deși inițial sediul administrativ al Asociației Medicale Mondiale a fost stabilit la New York, începând cu anul 1974 acesta a fost mutat în Franța, din motive economice, precum și pentru facilitarea legăturilor cu alte organizații medicale.

Asociația Medicală Mondială cuprinde peste 3 milioane de medici din întreaga lume. Membrii acestei asociații au obligația de a le asigura pacienților cea mai bună asistență medicală posibilă, indiferent de rasă, religie, convingeri politice sau situația lor socială. Asociația Medicală Mondială reglementează o serie de aspecte medicale precum: etica medicală, problemele privind medicina socială, aspectele privind formarea, perfecționarea și specializarea personalului medical etc.

Asociația Medicală Mondială a adoptat o serie de Declarații privind principalele probleme de drept medical:

- Declarația AMM cu privire la drepturile pacienților;
- Declarația AMM privind răspunderea personalului medical pentru cazurile de malpraxis;
- Declarația AMM cu privire la promovarea sănătății;
- Declarația AMM cu privire la sarcinile medicului în cadrul protecției mediului înconjurător și în problema evoluției populației;
- Declarația AMM cu privire la formarea și specializarea medicilor, fertilizarea in vitro și transferul de embrioni, eutanasiu, transplantul de organe, SIDA, terapie genetică și tehnologia genetică.

ROLUL DREPTULUI MEDICAL

Dreptul medical este o disciplină de graniță între medicină și drept, având ca și scop principal studiul incidenței legilor asupra actului medical/interferența actelor legislative în domeniul sanitar.

Dreptul medical reglementează o serie de aspecte:

- reguli privind accesul în profesia medicală și statutul socio-profesional al personalului medical;
- relațiile ce se stabilesc între medic și personalul auxiliar cu care acesta colaborează pe parcursul exercitării profesiei;
- legalitatea actelor medicale
- secretul profesional
- cazurile care pot duce la pierderea dreptului de a exercita profesia;
- incapacitatea de a exercita profesia din cauza anumitor infirmități/boli;
- consimțământul informat al pacientului;
- reglementarea procedurii privind efectuarea transplantului de celule, țesuturi și organe;
- experimentul medical;

Dreptul medical are rolul de a reglementa și aspectele ce țin de economia medicală (costul asistenței medicale, prescrierea rețetelor medicale, acordarea concediilor și pensionărilor pe motive medicale etc).

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI MEDICAL

Principiile fundamentale ale dreptului medical sunt centrate pe respectarea vieții fiecărui pacient, ca principală îndatorire a personalului medical. Dreptul fiecărei persoane la ocrotirea sănătății este un drept fundamental.

Principiile dreptului medical:

- principiul legalității actului medical;
- principiul garantării dreptului la asistență medicală;
- principiul garantării dreptului la a doua opinie în aceeași cauză medicală;
- principiul autodeterminării;
- principiul inviolabilității și intangibilității corpului uman.

Principiul legalității actului medical:

Actul medical trebuie să se desfășoare cu respectarea prevederilor legale. Conform principiului legalității actului medical este considerată nelegală eutanasierea unui pacient aflat în stare gravă realizată de către medic, chiar în condițiile unui consimțământ neviciat al pacientului, tocmai pentru că normele aflate în prezent în vigoare în România nu permit o asemenea convenție asupra vieții umane.

Principiul garantării dreptului la asistență medicală:

Fiecărei persoane trebuie să i se asigure accesul echitabil la ocrotirea sănătății. Organizația Mondială a Sănătății a statuat faptul că dreptul la sănătate este un drept fundamental al ființei umane.

Constituția României, ca lege fundamentală a țării garantează dreptul fiecărei persoane la ocrotirea sănătății, incluzându-l în categoria drepturilor fundamentale.

Dreptul fiecărei persoane la ocrotirea sănătății implică în mod automat obligația corelativă a statului de a lua măsuri prin intermediul organelor sale pentru asigurarea igienei și sănătății populației.

Principiul garantării dreptului la asistență medicală include și obligația statului de a lua măsuri de dezvoltare economică și de protecția socială de natură să asigure fiecărei persoane un nivel de trai decent.

Garantarea dreptului la asistență medicală trebuie să se realizeze în mod egal pentru toți pacienții, fără nicio discriminare.

Principiul garantării dreptului la a doua opinie medicală:

Principiul garantării dreptului la a doua opinie în aceeași cauză medicală cuprinde două componente:

- ❖ libera alegere a medicului de către pacient;
- ❖ dreptul pacientului la informare.

Acest principiul al dreptului medical are incidență în acele situații în care pacientul este o persoană față de care s-a luat măsura de siguranță a obligării la tratament medical sau internarea medicală.

Art. 109 din noul Cod penal - Obligarea la tratament medical:

Dacă făptuitorul, din cauza unei boli, inclusiv cea provocată de consumul cronic de alcool sau de alte substanțe psihoactive, prezintă pericol pentru societate, poate fi obligat să urmeze un ***tratament medical*** până la însănătoșire sau până la obținerea unei ameliorări care să înlăture starea de pericol.

Art. 110 din noul Cod penal - Internarea medicală:

Când făptuitorul este bolnav psihic, consumator cronic de substanțe psihoactive sau suferă de o boală infectocontagioasă și prezintă pericol pentru societate, se poate lua ***măsura internării într-o unitate sanitară de specialitate***, până la însănătoșire sau până la obținerea unei ameliorări care să înlăture starea de pericol.

Aceste două măsuri menționate anterior se iau, în principiu în urma unui consult medical. Având în vedere faptul că aceste măsuri îngrădesc anumite drepturi fundamentale ale pacientului, se impune ca acesta să poată beneficia și de opinia altor medici cu privire la starea sănătății sale, pentru ca aceste măsuri să fie aplicate numai atunci când se dovedește în mod clar că motivele care le impun sunt reale.

Libera alegere a medicului de către pacient este un principiu de necontestat al drepturilor pacienților. Medicul trebuie să respecte dreptul fiecărei persoane în privința libertății de alegere a medicului curant.

Personalul medical are obligația de a informa pacientul asupra bolii, stării sale de sănătate, tratamentului necesar și a șanselor de însănătoșire. Obligația de informare a pacientului nu se

limitează doar la a aduce la cunoștință acestuia diagnosticul și tratamentul propus, ci cuprinde și îndatorirea medicului ca prescripțiile să fie formulate cât mai clar, minimalizându-se terminologia de specialitate.

Dreptul pacientului la informare cuprinde două mari componente:

- dreptul de a fi informat cu privire la serviciile medicale la care are acces;
- dreptul de a fi informat cu privire la starea sa de sănătate.

Obligația personalului medical de informare a pacientului decurge din dreptul personal al acestuia din urmă de a lua o serie de decizii în ceea ce îl privește.

Obligația medicului de a-l informa pe pacient cu privire la starea sa de sănătate reprezintă o problemă fundamentală în prezent, creionându-se astfel două orientări distincte cu privire la acest aspect.

O primă orientare susține teza conform căreia bolnavului trebuie să îi fie adus la cunoștință adevărul absolut în ceea ce privește boala de care suferă, pe când celălalt curent susține teza conform căreia pacientul trebuie menajat, pentru a se înlătura posibilitatea apariției unui dezechilibru psihofizic.

Obligația medicului curant de a-l informa pe pacient cu privire la toate aspectele legate de starea sa de sănătate reprezintă o obligație de rezultat (nu de mijloace)!

Consecința îndeplinirii obligației de informare constă în obținerea unui consimțământ informat al pacientului!

Prin exprimarea consimțământului informat, pacientul acceptă riscurile care pot surveni urma unei intervenții medicale, însă este vorba doar despre acele riscuri cu privire la care medicul l-a informat în prealabil.

Principiul dreptului la autodeterminare:

O intervenție medicală nu se poate efectua decât după ce pacientul și-a exprimat consimțământul liber și în cunoștință de cauză. Consimțământul va fi exprimat de către pacient după ce medicul curant i-a explicat care este utilitatea acelui act terapeutic recomandat.

Pacientul își poate retrage **în orice moment** consimțământul!

Expresia clară a acestui principiu se poate regăsi într-o serie de drepturi pe care fiecare persoană în parte le deține și le poate exercita, ca de exemplu: liberalizarea avortului,

schimbarea sexului la cererea persoanei în cauză sau libertatea unei persoane de a cere să se realizeze fecundarea in vitro.

Prin actele sale terapeutice, medicul are obligația de a nu-l supune pe pacient niciunui risc nejustificat.